

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ KỶ LUẬT QUÂN ĐỘI TRONG GIÁO DỤC, RÈN LUYỆN Ý THỨC CHẤP HÀNH KỶ LUẬT CHO HẠ SĨ QUAN, BINH SĨ

NGUYỄN NGỌC ANH (*)

Tóm tắt: Nghiên cứu và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về kỷ luật quân đội là vấn đề có ý nghĩa hết sức quan trọng trong xây dựng quân đội cách mạng, nhất là trong giáo dục, rèn luyện ý thức chấp hành kỷ luật cho hạ sĩ quan, binh sĩ trong Quân đội nhân dân Việt Nam. Bài viết phân tích tư tưởng Hồ Chí Minh về kỷ luật quân đội và sự vận dụng tư tưởng của Người vào giáo dục, rèn luyện ý thức chấp hành kỷ luật cho hạ sĩ quan, binh sĩ quân đội hiện nay.

Từ khóa: Hạ sĩ quan, binh sĩ; giáo dục, rèn luyện kỷ luật; tư tưởng Hồ Chí Minh.

Abstract: Researching and applying Ho Chi Minh Thought on military discipline is an issue of utmost importance in building up a revolutionary army, especially in educating and training the awareness of discipline for the sub-officers and soldiers in the Vietnam People's Army. This paper analyzes Ho Chi Minh Thought on military discipline and the application thereof in educating and training existing sub-officers and soldiers on the awareness of compliance with disciplines.

Keywords: Sub-officers, soldiers; education, training of discipline; Ho Chi Minh Thought.

Ngày nhận bài: 15/10/2023 Ngày biên tập: 22/12/2023 Ngày duyệt đăng: 19/01/2024

Kỷ luật quân đội là “Tổng thể những điều quy định buộc mọi quân nhân phải triệt để chấp hành nhằm tạo sự thống nhất cao trong hành động, đảm bảo cho quân đội phát huy được sức mạnh, hoàn thành chức năng và nhiệm vụ trong mọi hoàn cảnh, tình huống”⁽¹⁾. Đa số hạ sĩ quan, binh sĩ (HSQ, BS) lần đầu thực hiện nhiệm vụ trong môi trường quân đội nên tư tưởng, suy nghĩ và hành động còn giản đơn, tác phong sinh hoạt chưa quy củ, dễ vi phạm kỷ luật quân đội. Do vậy, kỷ luật có được chấp hành tự giác, nghiêm minh hay không phụ thuộc vào quá trình quản lý giáo dục, rèn luyện, bồi dưỡng nâng cao ý thức chấp hành kỷ luật quân đội của các tổ chức, lực lượng trong đơn vị và ý thức chấp hành kỷ luật quân đội của mỗi HSQ, BS.

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về kỷ luật quân đội

Một là, kỷ luật là sức mạnh của quân đội, buông lỏng kỷ luật là làm suy yếu quân đội.

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Quân đội mạnh là nhờ giáo dục khéo, nhờ chính sách đúng và nhờ kỷ luật nghiêm”⁽²⁾. Kỷ luật trong quân đội được thể hiện ở ý thức, hành động của toàn thể quân nhân trong thực hiện nhiệm vụ ở mọi lúc, mọi nơi, mọi hoàn cảnh. Vì vậy, vấn đề giữ gìn kỷ luật trong quân đội là một trong những yếu tố quan trọng hàng đầu, vì đó là sức mạnh, là nền tảng làm nên mọi chiến thắng trong thực hiện nhiệm vụ của quân đội. Kỷ luật khi đã được giáo dục sẽ thấm sâu vào nhận thức, tình cảm của mọi quân nhân và trở thành sức mạnh vật chất làm cho sức mạnh chiến đấu của quân đội được tăng lên gấp bội.

(*) ThS; Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Kỷ luật quân đội là “sợi chỉ đỏ” xuyên suốt trong quá trình hình thành và phát triển nhân cách của người quân nhân cách mạng. Nếu buông lỏng kỷ luật, quân nhân sẽ chấp hành mệnh lệnh chiến đấu không nghiêm, làm giảm sức chiến đấu của quân đội. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, một tập hợp không có kỷ luật chỉ là một đội quân ô hợp, thiếu tổ chức chặt chẽ, cho nên thiếu kỷ luật thì không thể có sức mạnh, cho dù nó có được trang bị những vũ khí tối tân nhất. Kỷ luật sa sút và lỏng lẻo đồng nghĩa với sự suy yếu của quân đội.

Hai là, kỷ luật của quân đội ta là kỷ luật tự giác, nghiêm minh, đòi hỏi phải được duy trì thực sự nghiêm túc.

Nhận thức sâu sắc tầm quan trọng của kỷ luật đối với sức mạnh chiến đấu của quân đội, trong quá trình huấn luyện, giáo dục, Chủ tịch Hồ Chí Minh thường xuyên quan tâm đến giáo dục ý thức tổ chức kỷ luật cho cán bộ, chiến sĩ, chú trọng tăng cường kỷ luật trong quân đội. Người chỉ rõ: “Kỷ luật phải nghiêm minh. Trong kỷ luật phải chú ý hai điểm: thưởng - phạt”⁽³⁾. Nếu kỷ luật mà không duy trì tốt, vấn đề khen thưởng, xử phạt không công minh thì kỷ luật ấy chỉ mang tính hình thức, qua loa, đại khái sẽ làm suy yếu ý chí, sức chiến đấu của bộ đội. Vì vậy, “thưởng - phạt” cần phải được các cấp trong quân đội và toàn thể cán bộ, chiến sĩ quán triệt sâu sắc và thực hiện nghiêm túc. Cán bộ, chỉ huy là tấm gương cho mọi chiến sĩ học tập, noi theo, phải thực sự là tấm gương mẫu mực về chấp hành kỷ luật; đồng thời càng phải thực hiện “thưởng - phạt” phân minh; không được coi nhẹ, buông lỏng bản thân, luôn gắn mình với kỷ luật quân đội, với nhiệm vụ, chức trách mà Đảng và Nhà nước giao phó.

Ba là, xây dựng quân đội phải thường xuyên quan tâm đến công tác giáo dục, rèn luyện kỷ luật; tăng cường kiểm tra việc chấp hành kỷ luật, xây dựng ý thức kỷ luật tự giác cho mỗi cán bộ, chiến sĩ.

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, quân đội không thể có kỷ luật tự giác, nghiêm minh nếu như không có sự giáo dục, rèn luyện. Trong quá trình duy trì kỷ luật không thực hiện tốt vấn đề khen thưởng và xử phạt thì sẽ dễ

dẫn đến những ảnh hưởng tiêu cực không tốt tới cán bộ, chiến sĩ. Sự công minh và nghiêm túc trong khen thưởng và kỷ luật bao giờ cũng là động lực tích cực cho mọi quân nhân phấn đấu và rèn luyện, vượt qua mọi khó khăn, thử thách, gian khổ, ác liệt để hoàn thành nhiệm vụ. Người thường xuyên căn dặn bộ đội phải giữ nghiêm kỷ luật, đặc biệt là trong lúc cách mạng chuyển sang giai đoạn mới, nhiệm vụ mới. Sự chậm trễ, không kịp thời tăng cường kỷ luật trong hoàn cảnh mới có thể gây nên những hậu quả nghiêm trọng, ảnh hưởng xấu đến bản chất, truyền thống tốt đẹp của quân đội cách mạng. Trong rèn luyện kỷ luật cho quân đội, Người rất lưu ý đến vấn đề chấp hành mệnh lệnh; tuyệt đối chấp hành mệnh lệnh là yêu cầu có tính chất đặc thù đối với tổ chức quân sự, tính chất kỷ luật “sắt”, tính nghiêm minh của quân đội. Chủ tịch Hồ Chí Minh nhắc nhở cán bộ, chiến sĩ quân đội ta: mệnh lệnh cấp trên đưa xuống thì phải tuyệt đối phục tùng và triệt để thi hành.

Bốn là, tăng cường kỷ luật nhằm xây dựng con người mới trong quân đội, hình thành những phẩm chất của người quân nhân cách mạng.

Hình ảnh cao đẹp của “Bộ đội Cụ Hồ” in đậm trong lòng Nhân dân được tạo dựng không chỉ từ những chiến công vẻ vang của quân đội ta trong cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, bảo vệ Tổ quốc mà còn bởi một phần rất quan trọng từ sự chấp hành kỷ luật một cách tự giác và nghiêm minh của các thế hệ cán bộ, chiến sĩ trong quá trình xây dựng và trưởng thành. Sự quan tâm của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với vấn đề kỷ luật còn hướng đến xây dựng con người mới trong quân đội, xây dựng những phẩm chất tốt đẹp của người quân nhân cách mạng.

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: Quân đội ta là quân đội cách mạng từ Nhân dân mà ra, vì Nhân dân mà chiến đấu và có sự liên hệ chặt chẽ với Nhân dân. Người dạy rằng: dân như nước, mình như cá, lực lượng bao nhiêu là nhờ ở dân hết. Vì vậy, phải thường xuyên tăng cường bản chất cách mạng của giai cấp công nhân, tính nhân dân và dân tộc sâu sắc vào từng ý chí, hành động của quân đội ta.

Mặt khác, công tác giáo dục cán bộ, chiến sĩ trong quân đội phải chú trọng giáo dục tình thương yêu, chia sẻ lẫn nhau như những người ruột thịt. Tinh thần đoàn kết quốc tế, lòng nhân đạo với sĩ quan binh lính địch lúc bị chết, bị thương, bị bắt làm tù binh, có thái độ đúng đắn với những kẻ xâm lược và nhân dân lao động nhằm tăng bạn, bớt thù trong chiến tranh cũng được Chủ tịch Hồ Chí Minh coi trọng trong quá trình giáo dục, rèn luyện cán bộ, chiến sĩ.

Năm là, tăng cường kỷ luật phải gắn liền với phát huy dân chủ, phê phán những biểu hiện vi phạm kỷ luật, những thói hư tật xấu, xây dựng nếp sống văn hóa trong môi trường quân đội.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, tăng cường kỷ luật phải gắn với phát huy tinh thần dân chủ của cán bộ, chiến sĩ. Mở rộng dân chủ, phát huy dân chủ không đồng nghĩa với tình trạng vô kỷ luật, vô tổ chức mà là để nhằm củng cố kỷ luật được tốt hơn, càng tăng cường kỷ luật hơn. Người phân tích: “Không nên hiểu lầm dân chủ. Khi chưa quyết định thì tha hồ bàn cãi. Nhưng khi đã có quyết định rồi thì không được bàn cãi nữa, có bàn cãi cũng chỉ là để bàn cách thi hành cho được, cho nhanh, không phải để đề nghị không thực hiện. Phải cấm chỉ những hành động tự do quá trớn ấy”⁽⁴⁾. Mối quan hệ giữa kỷ luật và dân chủ, giữa tăng cường kỷ luật và phát huy dân chủ được Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt ra, phân tích sâu sắc làm cơ sở cho quá trình tăng cường rèn luyện kỷ luật và phát huy dân chủ trong quân đội ta trong tất cả các giai đoạn lịch sử. Trong khi tăng cường giáo dục ý thức tổ chức rèn luyện kỷ luật cho quân đội, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã phê phán những thói hư tật xấu, những biểu hiện vi phạm kỷ luật dễ xảy ra ở những cán bộ, chiến sĩ có thành tích trong chiến đấu.

2. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về kỷ luật quân đội trong giáo dục, rèn luyện ý thức chấp hành kỷ luật cho hạ sĩ quan, binh sĩ quân đội hiện nay

Một là, không ngừng nâng cao trình độ giác ngộ chính trị, ý thức chấp hành kỷ luật cho hạ sĩ quan, binh sĩ.

Trong giáo dục, rèn luyện ý thức chấp hành kỷ luật cho HSQ, BS, phải trang bị

những kiến thức cơ bản về Hiến pháp; chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước; điều lệnh, điều lệ, kỷ luật quân đội; chỉ thị, mệnh lệnh của người chỉ huy và các quy định của đơn vị; quản lý, duy trì quá trình sinh hoạt, học tập, công tác của HSQ, BS. Mặt khác, trong giáo dục, rèn luyện ý thức chấp hành kỷ luật là phải biến những yêu cầu khách quan của việc chấp hành pháp luật của Nhà nước, kỷ luật quân đội thành nhu cầu nội tại cho HSQ, BS. Muốn vậy, phải tổ chức nhiều hình thức, biện pháp giáo dục, rèn luyện kỷ luật đa dạng, phong phú như: sinh hoạt học tập, diễn đàn, hội thảo khoa học, giao lưu văn hóa văn nghệ và sử dụng rộng rãi các phương tiện thông tin đại chúng để nâng cao nhận thức cho HSQ, BS về ý nghĩa, vai trò và yêu cầu của kỷ luật quân đội, làm cho HSQ, BS thực sự hiểu và thấm nhuần về truyền thống và những tấm gương “sống và hành động theo kỷ luật” của quân đội.

Hai là, xây dựng ý chí và quyết tâm hành động theo yêu cầu của kỷ luật.

Hoạt động quân sự là hoạt động mang tính đặc thù, người chiến sĩ phải thường xuyên đối mặt với hiểm nguy, với khó khăn, gian khổ, dù hy sinh cả tính mạng của mình cũng phải kiên quyết chấp hành mệnh lệnh, không cho phép chần chừ, do dự. Để vượt qua được mọi khó khăn, thử thách, sự hy sinh đó, HSQ, BS phải có ý chí quyết tâm rất cao. Ý chí giúp HSQ, BS tự điều khiển hành vi, hành động, huy động mọi sức lực của mình để khắc phục khó khăn, trở ngại nhằm đạt tới mục đích nhất định. Sự thống nhất hòa quyện giữa nhận thức, tình cảm và ý chí sẽ thúc đẩy quân nhân vượt qua mọi khó khăn, trở ngại, tự giác chấp hành nghiêm chỉnh mọi yêu cầu của pháp luật, kỷ luật.

Để phát triển ý chí quyết tâm, mỗi HSQ, BS phải tích cực rèn luyện khả năng vượt qua khó khăn, thử thách, chấp hành nghiêm kỷ luật. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ví quá trình rèn luyện ý chí cũng giống như việc giã gạo, mài ngọc, luyện vàng. Nội dung rèn luyện ý chí quyết tâm cho HSQ, BS rất phong phú, nhưng để thiết thực xây dựng ý chí quyết tâm chấp hành kỷ luật,

theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, cần phải giải quyết vấn đề tận gốc rễ đó là xây dựng cho được động cơ, mục đích hoạt động; do vậy, chúng ta phải đẩy mạnh hơn nữa việc giáo dục ý thức chấp hành kỷ luật, thường xuyên rèn luyện thói quen chấp hành kỷ luật cho HSQ, BS.

Ba là, kết hợp chặt chẽ giữa giáo dục kỷ luật với xây dựng các tập thể quân nhân, các tổ chức trong đơn vị vững mạnh toàn diện và ý thức tự rèn luyện chấp hành kỷ luật.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, ý thức tập thể làm cho HSQ, BS quan tâm đến lợi ích chung và những người xung quanh, làm cho kỷ luật được tôn trọng; ý thức tập thể còn được biểu hiện ở tinh thần trách nhiệm cao trong công tác, nhờ đó mà khắc phục được những hiện tượng tâm lý tiêu cực như: tự do tùy tiện, đùn đẩy công việc cho người khác, tự cho mình là đúng, nói và làm theo ý riêng, xem thường tổ chức và kỷ luật... Đó là những biểu hiện trái ngược với các yêu cầu của kỷ luật. Vì vậy, phải kết hợp chặt chẽ giữa giáo dục kỷ luật với xây dựng các tập thể quân nhân, các tổ chức trong đơn vị vững mạnh toàn diện, thực hiện nguyên tắc giáo dục trong tập thể và thông qua tập thể.

Xây dựng các tập thể quân nhân, các tổ chức trong đơn vị cần chú trọng xây dựng bầu không khí dân chủ, đoàn kết thực sự, tạo không khí thống nhất cao trong tập thể, xây dựng mối quan hệ cán bộ, chiến sĩ, cấp trên, cấp dưới thực sự thân mật, hiểu biết và tôn trọng lẫn nhau trên cơ sở những nguyên tắc chung của điều lệnh, điều lệ quân đội và chế độ quy định của đơn vị. Chỉ có như vậy mới tạo được môi trường thuận lợi cho việc giáo dục, rèn luyện nâng cao ý thức chấp hành kỷ luật tự giác ở HSQ, BS và thái độ chấp hành nghiêm minh từ trên xuống dưới trong tập thể quân nhân. Đồng thời, phải hết sức chú trọng phát huy sự tự giáo dục, tự rèn luyện, “tự chỉ trích”, tự phê bình và phê bình của HSQ, BS, xem đó là cách trực tiếp quyết định và hiệu quả nhất đến quá trình hình thành, nâng cao ý thức và hành vi kỷ luật của HSQ, BS; là công cụ sắc bén để khắc phục, loại bỏ mọi hành vi vi phạm kỷ luật trong đời sống của HSQ, BS.

Bốn là, giáo dục, rèn luyện ý thức chấp hành kỷ luật phải được thực hiện bằng các phương pháp, hình thức đa dạng, trong đó coi trọng giáo dục, thuyết phục và nêu gương.

Muốn đạt được hiệu quả cao trong giáo dục, rèn luyện ý thức chấp hành kỷ luật quân đội cho HSQ, BS, đội ngũ cán bộ, lãnh đạo, chỉ huy các cấp cần sử dụng tổng hợp các hình thức, phương pháp tác động vào ý thức, tâm lý, tình cảm, hành vi thói quen của HSQ, BS; tăng cường các hình thức giáo dục, rèn luyện ngoại khóa... Trong đó, giáo dục, thuyết phục và nêu gương của đội ngũ cán bộ các cấp phải được coi là biện pháp cơ bản nhất để xây dựng ý thức chấp hành kỷ luật tự giác cho HSQ, BS. Phương pháp nêu gương được Chủ tịch Hồ Chí Minh coi là một trong những biện pháp có hiệu quả nhằm hướng dẫn các hành vi đạo đức, lối sống và ý thức tổ chức kỷ luật cao.

Sự gương mẫu của đội ngũ cán bộ trong rèn luyện kỷ luật là “mệnh lệnh không lời” có sức thuyết phục cao nhất cho HSQ, BS noi theo. Do đó, mỗi cán bộ lãnh đạo, chỉ huy phải thực sự gương mẫu trong lời nói và việc làm, đây là phương pháp nêu gương tốt nhất để kích thích và định hướng cho HSQ, BS học tập và làm theo, qua đó xây dựng ý thức chấp hành kỷ luật cho cán bộ, chiến sĩ nói chung và cho HSQ, BS nói riêng, là cơ sở phương pháp luận cho lãnh đạo, chỉ huy các cấp trong quân đội củng cố kỷ luật quân sự; góp phần xây dựng quân đội “cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại”, không ngừng nâng cao sức mạnh chiến đấu và khả năng sẵn sàng chiến đấu, chiến thắng mọi kẻ thù xâm lược, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ mà Đảng, Nhà nước và Nhân dân giao phó./.

Ghi chú:

(1) *Từ điển Bách khoa quân sự Việt Nam*, Nxb QĐND, H.1996, tr.448.

(2) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 7, Nxb CTQG-ST, H.2016, tr.483.

(3) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 7, Sđd, H.2016, tr.483.

(4) Bài nói chuyện của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Hội nghị tổng kết Chiến dịch Lê Hồng Phong II, họp từ ngày 23-28/10/1950.